

ANALÜÜSIMEMO

KELLELE EDASTAMISEKS: ETKL, ajakirjanikud

Teema: Kütuseaktsiisi 2016 tõusu mõju

Eesmärk ja uurimisküsimused

Kuidas on kütuseturgu mõjutanud kütuseaktsiisi järsk tõus 2016?

Kas riigieelarve tulud kasvavad loodetud mahu?

Kuidas tunnetavad mõju seotud ettevõtted – müüjad, transport, jaekaubandus...?

Analüüsi ja küsitluste tulemused:

- 1) Kütuseaktsiis tõusis 1. veebruarist 2016 bensiinile 10% (4 senti/ltr) ja diislikütusele 14% (5,5 s/ltr). 2016 määrad on vastavalt 46,5 senti liitrit ja 44,8 senti liitrit.
- 2) Aktsiisitõusu tagajärjel oli diislikütuse liiter tanklates märtsis keskmiselt 9 senti kallim kui Lätis, 13 senti kallim kui Leedus ja 11 senti kallim kui Poolas¹. Bensiini osas on vahe väiksem, ent see ei mõjuta ka ettevõtlust nii palju kui diisel.
- 3) Eesti aktsiisimäär diislikütusele on 2016 Euroopa Liidu liikmesriikide keskmisest (43,3 senti liitrit) 3% e 1,5 senti liitrit kallim²³. Mediaaniga (42,3 senti liitrit) on vahe 6% ehk 2,5 senti liitrit. Diislikütuse aktsiisimäär on 15 EL liikmesriigis madalam kui Eestis. 2018 aastaks viiakse diisli aktsiis nelja EL kõrgeima määra hulka, kui teistes riikides määrad ei tõuse. Seejuures oleks Eesti aktsiisimäär kõrgem, kui praegu Soomes.
- 4) Mai seisuga oli summaarne laekumine tänu varumisele veel 19,5% suurem, kui 2015 samal perioodil⁴.
- 5) Diislikütust varuti ca 2 kuu jagu, mille otsene mõju ilmselt jaguneb ca 6 kuu peale. Ministeerium tunnistab ise veebruarikuu laekumise esitluses, et diislikütust varuti 2 korda rohkem oodatust⁵, st ca kuu jagu laekub ootuspärasest kauem madalama maksumääraga – mõju aktsiisi ja KM laekumisele ca 4-5 mln € ainult diislikütuse pealt.
- 6) Suure osa diislist tarbivad suured kaubaautod, mille keskmine kütusekulu on ca 35 liitrit/100 km. Seega Eesti ühtede suuremate ekspordipartnerite Saksamaa ja Hollandi linnadesse sõites võib teepeal tankides kokku hoida 150-200 € reisi pealt ja 100 € paagitäielt.
- 7) Rahvusvahelise maismaatranspordiga tegelevad firmad on 2016 1. veebruari järel asunud suures osas tankima naaberriikides. Ei ole välistatud, et ka Eestis sõitvatesse kaubikutesse pumbatakse osaliselt suurematest autodest ümber Lätis tangitud kütust. Välismaal

¹ Allikas: http://www.theaa.com/motoring_advice/fuel/

² Allikas:

http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/energy_products/rates/excise_duties-part_ii_energy_products_en.pdf

³ Statistikas on arvestatud mõnedes riikides rakenduva CO2 lisamääraga diislikütusele.

⁴ Allikas: <http://www.fin.ee/doc.php?113987>

⁵ Allikas: <http://www.fin.ee/doc.php?113624>

arveldamise kulusid aitavad vähendada rahvusvahelised krediit- ja sooduskaardid. 2016 esimese kvartali Konjunkturist ja majandusülevaadetest selgus, et üks halvimas seisus sektoreid on veondus ja laondus⁶.

- 8) Kui vaadata juba tarbimisse lubatud kütuse müüki, siis EMTA andmetel on vähemalt kahe tanklaga müüjate müüdud kütusekogused aktsiisitõusujärgse ajaga vähenenud eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 9%. Samasuur on ka maismaatranspordiettevõtete soetuse vähenemine kütusemüüjatelt. Samal ajal prognoosis Rahandusministeerium 2016 aastaks diislikütuse tarbimise 5%list kasvu. Kui Eestist ostetud diislikütuse tarbimine ja aktsiisilaekumine kokkuvõttes 10-15% väheneks, laekuks 50-80 mln € kütuseaktsiisi ja käibemaksu oodatust vähem.
- 9) Alexela Valgas oleva tankla müüdud kütusekogus oli aprillis 5,6% ja mais 7,7% väiksem kui aasta tagasi samades kuudes ning Via-Baltical asuva Võiste tankla kogused vastavalt 26,8% ja 29,4% väiksem. Statoili andmetel on maikuuks mõnes tanklas diislikütuse müük 30-40% vähenenud.
- 10) Kütuseaktsiisitõusu mõju peab analüüsima koos eriotstarbelise diislikütuse kasutusala vähendamisega 2016-st aastast, sest keelatud tegevusalad peaksid samuti asuma diislikütust kasutama ja see omakorda diislikütuse tarbimist suurendama.
- 11) Eratarbija jaoks ei ole teisele poole piiri ainult tankima sõitmine otstarbekas, kui elatakse suuremates asulates Valgast kaugemal. Kütuse kõrval ka teisi kaupu ostes võib see juba ära tasuda. Valga Selveris oli maikuu seisuga alkoholiaktsiisitõusu tulemusena alkohoolsete jookide müügilangus käibes 25% ja enam ning näitab jätkuvat languse süvenemise trendi. Kange alkohol seejuures ca – 39% ja lahja ca -12%. Selveri andmetel kahekordistus Valka poodide alkoholimüügi käive pärast Eesti aktsiisitõusu iga kuuga. Hinnanguliselt osteti maikuus eestlaste poolt põhiliselt Valka alkoholipoodidest u 75 000 liitrit kanget alkoholi ja 20 000 liitrit veine.

⁶ Majandusosalduindeksi aegread sektorite lõikes kättesaadavad:
http://ec.europa.eu/economy_finance/db_indicators/surveys/index_en.htm